

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА
ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ЗА 2004. ГОДИНУ**

Требиње, јули 2005. године

Садржај

Предговор	4
А. ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ	6
1. Рад Регулаторне комисије за електричну енергију у 2004. години	6
1.1. Увод	6
1.2. Правни оквир регулације електроенергетског сектора и електроенергетских дјелатности	7
1.3. Надлежности Регулаторне комисије за електричну енергију	7
1.3.1 Издавање дозвола	8
1.3.2 Регулација цијена електричне енергије и електроенергетских услуга	8
1.3.3 Рјешавање спорова	10
1.3.4 Заштита потрошача	10
1.4. Израде и доношења аката	11
1.4.1 Тарифе	12
1.4.2 Дозволе	13
1.4.3 Јавне расправе и рјешавање спорова и жалби	14
1.4.4 Општи услови за снабдијевање и испоруку електричне енергије	15
1.4.5 Отварање тржишта	16
1.4.6 Обновљиви извори енергије	16
1.5. Сарадња	17
1.5.1 ERRA - Регионално удружење енергетских регулацијских тијела	17
1.5.2 ECSEE - Енергетска заједница Југоисточне Европе	18
1.5.3 Сарадња с другим регулаторним комисијама	19
1.5.4 Учешће у раду скупова, конференција и семинара	19
1.6. Запослени, организација и јавност рада	20
1.6.1 Запослени и организација рада Регулаторне комисије	20
1.6.2 Јавност рада Регулаторне комисије	21
1.7. Финансирање Регулаторне комисије	21
1.7.1 Финансирање Регулаторне комисије	21
1.7.2 Ревизорски извјештај	23
2. Реформа електроенергетског сектора и тржиште електричне енергије у Републици Српској	27
2.1. Опште напомене	27

2.2. Закон о електричној енергији, примјена и потешкоће у њиховој примјени	27
2.3. Тржиште електричне енергије и јавне услуге	28
2.3.1 Производња електричне енергије	28
2.3.2 Пренос електричне енергије	29
2.3.3 Дистрибуција електричне енергије	30
2.3.4 Снабдијевање електричном енергијом	31
2.3.5 Оператори система	33
2.4. Динамика отварања тржишта	33
2.5. Сигурност снабдијевања	34
2.5.1 Изградња производних објеката електричне енергије	34
2.5.2 Сигурност електроенергетског система и тржиште електричне енергије	34
2.6. Цијене електричне енергије у Републици Српској	35
2.6.1 Домаћинства	36
2.6.2 Остали купци	37

Предговор

Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске (у даљем тексту "Регулатор") основана је у складу са Законом о електричној енергији Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 66/02, 29/03, 86/2003 и 111/04) у циљу регулисања монополског понашања и обезбјеђења транспарентног и недискриминирајућег положаја свих учесника на тржишту електричне енергије у Републици Српској.

Извјештај о раду Регулатора припремљен је у складу са чланом 31. Закона о електричној енергији Републике Српске који одређује да је Регулатор о свом раду дужан извјештавати Народну скупштину Републике Српске најмање једном годишње.

У првом дијелу Извјештаја описан је рад и активности Регулатора у току 2004. године, начин финансирања са финансијским извјештајем, као и планиране активности за 2005. годину. У другом дијелу Извјештаја износе се запажања која су од значаја за развој електроенергетског тржишта, стање електроенергетског система и тржишта електричне енергије у Републици Српској, Босни и Херцеговини и окружењу.

У складу са чланом 15. Закона о електричној енергији Републике Српске, на приједлог Владе Републике Српске, Народна скупштина Републике Српске је на Деветој сједници, одржаној дана 09. октобра 2003. године, именovala је председника Миленка Чокорила и два члана Регулатора: Слободанку Милашиновић и Милана Бароша. Одлуке о именовању објављене су у «Службеном гласнику Републике Српске» број 90/03 од 06. новембра 2003. године, и број 93/03 од 14. новембра 2003. године.

Након именовања Регулатор је на првој редовној сједници донио Статут и утврдио Приједлог буџета за 2004. годину. Статут Регулатора објављен је у «Службеном гласнику Републике Српске» број 41/04 од 07. маја 2004. године. Народна скупштина Републике Српске донијела је Одлуку број 01-208/04 о усвајању буџета Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске за 2004. годину 5. марта 2004. године ("Службени гласник Републике Српске" број 28/04), а Буџет Регулатора за 2004. објављен је 07. маја 2004. године ("Службени гласник Републике Српске" број 41/04).

Регулатор је донио Одлуку о регулаторној накнади за 2004. годину 19. априла 2004. године («Службени гласник Републике Српске" број 41/04 од 07. маја 2004. године).

Упис у судски регистар извршен је крајем априла 2004. године.

У складу са одредбом члана 13. став 2. и 3. Закона Регулатор има својство правног лица и уписује се у судски регистар.

Чланови Регулаторне комисије професионално су преузели дужност у мају мјесецу 2004 године.

Уговори о раду са одабраним кандидатима закључени су у јулу 2004. године. Тендери за набавку опреме и изнајмљивање пословног простора реализовани су у складу са прописаним поступком, а од 1. августа 2004. године запослени почињу са радом.

Од 01. августа 2004. године почињу интензивне активности Регулатора на припреми, доношењу правила и прописа из законске надлежности, а истовремено се врши и интензивна обука заједно са особљем државне и ентитетске комисије Федерације о тарифама, лиценцама и општим питањима из области регулације електроенергетског сектора.

Прелиминарни извјештај о раду Регулатора у 2004. години, са процјеном остварења буџета презентован је Народној скупштини Републике Српске 28.12.2004. године приликом разматрања и усвајања Буџета за 2005. годину.

A. ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ

1. РАД РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ У 2004. ГОДИНИ

1.1. Увод

У циљу усклађивања законске регулативе са захтјевима директива Европске Уније које се баве тржиштем и развојем тржишта електричне енергије и испуњавању преузетих обавеза из споразума са међународним финансијским институцијама, Народна скупштина Републике Српске донијела је Закон о електричној енергији ("Службени гласник Републике Српске" број 66/02, 29/03, 86/03 и 111/04), те друге прописе, изјаве, планове и декларације којим се обавезује на усклађивање легислативе и промоцију регулације и конкуренције на енергетском тржишту. Овај процес ојачан је усклађивањем са одговарајућим актима земаља Југоисточне Европе промовисаним кроз документе Атинског процеса чији је БиХ учесник.

Босна и Херцеговина се као потписница Меморандума о разумјевању о Регионалном енергетском тржишту и његовој интеграцији у унутрашње тржиште Европске заједнице из 2002. и 2003. године (Атински меморандум) обавезала да ће успоставити заједничка правила и тржиште електричне енергије како је предвиђено Директивом о електричној енергији 96/92/ЕС и 2003/54/ЕС, те на тај начин ускладити политику о енергији са земљама Југоисточне Европе и Европском Унијом.

Атински меморандум уређује политику и циљеве којима се настоји успоставити регионално тржиште енергије у земљама Југоисточне Европе и постепено осигурати његову интеграцију у унутрашње тржиште енергије Европске Уније. Регионално тржиште електричне енергије у Југоисточној Европи успостављаће се постепено уз промовисање усклађених правила и прописа у цијелој регији.

Основне претпоставке регулације тржишта електричне енергије су функционално раздвајање електроенергетских дјелатности у вертикално интегрисаним електропривредним предузећима, како би се дјелатности које су по својој природи монополске раздвојиле од осталих дјелатности, са стратешким циљем да се монополске дјелатности одвијају у регулисаним условима, а све друге дјелатности у условима слободне конкуренције.

Законом о електричној енергији Републике Српске (у даљем тексту: Закон) прописано је да се за регулисање обављања електроенергетске дјелатности на тржишту Републике Српске, односно регулисање монополског понашања и обезбјеђења транспарентног и недискриминирајућег положаја свих учесника на тржишту, оснива Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске.

Задатак Регулатора је да обезбиједи услове да се отвори тржиште за слободну конкуренцију у дјелатностима које по својој природи нису инхерентно монополске, а да у монополским дјелатностима обезбиједи, поред осталог, равноправан приступ свих страна, квалитет услуге и правичну цијену уз рентабилно пословање учесника, те спријечавање монополског понашања, односно обезбјеђење транспарентног и недискриминаторског понашања на тржишту електричне енергије.

За постизање ових циљева у датим условима, важно је да се постигне разумијевање како регулисаних предузећа, тако и потрошача и њихових представника.

1.2. Правни оквир регулације електроенергетског сектора и електроенергетских дјелатности

У складу са одредбама Закона основана је Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске, као специјализована, самостална, независна и непрофитна организација са овлашћењима регулисања електроенергетске дјелатности у Републици Српској.

У провођењу Закона донесени су слиједећи акти:

- Одлука о именовању предсједника и чланова Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 90/03 и 93/03)
- Статут Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 41/04)
- Етички кодекс за чланове и запослене у Регулаторној комисији за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 49/04)
- Одлука број 01-208/04 о усвајању буџета Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске за 2004. годину од стране Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 28/04),
- Одлука о регулаторној накнади за 2004. годину ("Службени гласник Републике Српске" број 41/04).
- Правилник о раду, унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 49/04).
- Пословник о раду ("Службени гласник Републике Српске" број 96/04).

1.3. Надлежности Регулаторне комисије за електричну енергију

Послови које обавља Регулаторна комисија прописани су Законом, Статутом Регулатора као и подзаконским актима који се доносе на основу Закона о електричној енергији Републике Српске.

Надлежности Регулатора су:

- надзор и регулисање односа између производње, дистрибуције и купаца електричне енергије укључујући и трговце електричном енергијом,
- прописивање методологије и критеријума за утврђивање цијена снабдијевања неквалификованих купаца електричном енергијом,
- утврђивање тарифних ставова за кориснике дистрибутивних система и тарифних ставова за неквалификоване купце,
- издавање или одузимање дозвола за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом,
- утврђивање општих услова за испоруку електричне енергије.

У извршењу својих овлашћења и обављању функција, у складу са истим Регулатор је додатно надлежан да:

- унапређује ефикасност, поузданост и економичност за производњу, дистрибуцију и размјену електричне енергије;
- унапређује конкуретност;
- подстиче ефикасност, економичност и сигурност у коришћењу електричне енергије;
- регулише квалитет услуге и тарифа и рентабилне цијене, имајући у виду интересе купаца и потребе предузећа за испоруку електричне енергије;
- обезбјеђује правичност у снабдијевању електричном енергијом;
- обезбјеђује транспарентно и недискриминаторско понашање на тржишту електричне енергије;
- обезбјеђује да електроенергетска дјелатност на територији Републике Српске не утиче неповољно на здравље, сигурност и заштиту животне средине;
- надзире ефикасност механизма и поступака који обезбјеђују системску средњорочну и дугорочну равнотежу између потрошње и испоруке електричне енергије;
- ствара услове за развој електроенергетског система (производње и дистрибуције);
- доноси мјере за спречавање злоупотребе монополског понашања корисника дозволе издате од стране Регулатора.

1.3.1. Издавање дозвола

Законом је прописана надлежност Регулатора за издавање и одузимање дозвола за обављање електроенергетских дјелатности, за изградњу електроенергетских објеката и електроенергетских сагласности.

Чланом 58. Закона предвиђено је да сви постојећи правни субјекти у области производње, дистрибуције, снабдијевања и трговине електричном енергијом обавезно подносе захтјев за дозволом.

Обзиром да Регулатор у складу са Законом има надлежност за издавање дозвола за обављање електроенергетских дјелатности, за изградњу електроенергетских објеката и електроенергетских сагласности, он је у току 2004. године, одмах након правног конституисања, предузео све кораке на доношењу неопходних подзаконских аката, како би се што скорије приступило издавању дозвола електроенергетским субјектима.

У циљу обезбјеђења правила и јасних смјерница у вези издавања дозвола и сагласности за све субјекте у електроенергетском сектору у Републици Српској, Регулатор је донио Правилник за издавање дозвола и сагласности у априлу 2005. године.

1.3.2. Регулација цијена електричне енергије и електроенергетских услуга

Регулатор обавља послове у вези са регулисањем цијена електричне енергије. Циљеви економске регулације у електроенергетском сектору заснивају се на унапређењу тржишних принципа у складу са Законом који се заснива на општеприхваћеним међународним стандардима на пољу

електричне енергије и тежи да промовише постепену либерализацију националног тржишта електричне енергије. При томе, Закон слиједи принципе недискриминације и равноправности лица и својине.

Закон о електричној енергији предвиђа постепену либерализацију. Та постепеност у увођењу либерализације се у првом реду односи на производну функцију која ће у првој фази бити регулисана дјелатност са регулисаним цијенама. Оснивање тржишних институција и изградња тржишних механизма ће омогућити увођење конкуренције у производњи електричне енергије.

Законом је прописана надлежност Регулатора на:

- надзор и регулисање односа између производње, дистрибуције и купаца електричне енергије, укључујући и трговце електричном енергијом, /чл.23/,
- прописивање методологије и критеријума за утврђивање цијена снабдијевања неквалификованих купаца електричном енергијом, /чл.23/,
- утврђивање тарифних ставова за кориснике дистрибутивних система и тарифних ставова за неквалификоване купце, /чл.23/,
- структуре цијене и укупне цијене електричне енергије на прагу електрана и посебно за цијену дистрибуције електричне енергије, /чл.115/,
- на основу члана 30. Закона, Регулатор доноси тарифни систем за продају електричне енергије.

Чланом 115. Закона предвиђено је да ће Регулатор у року од годину дана након почетка рада утврдити структуру цијене и укупну цијену електричне енергије на прагу електрана и посебно цијену за дистрибуцију електричне енергије. До почетка примјене наведених цијена примјењиваће се одредбе постојећег тарифног система за продају електричне енергије или тарифног система и ставова који донесе Влада Републике Српске.

У сврху стварања кључних и реалних претпоставки за досљедну примјену својих овлаштења у погледу регулисања цијене електричне енергије Регулатор је у току 2004. године интензивно радио на креирању нацрта Правилника о тарифној методологији и тарифном поступку. Овај Правилник дефинише процес по којем ће се утврђивати тарифе у Републици Српској тј. основне поставке тарифног система: тарифне елементе, категорије потрошње и групе купаца, те начин одређивања цијена и тарифних ставова. Приједлог правилника усвојен је у мају 2005. године чиме је формално омогућено да електроенергетска предузећа подносе захтјеве Регулатору за одобрење цијена и тарифа у складу са усвојеним законским начелима.

Између више приступа у изради методологије која обезбјеђује одређивање потребних прихода регулисаним предузећима и стимулацију конкурентних услова, предложена почетна тарифна методологија израчунава укупне приходе, односно потребни приход преко регулаторне основице средстава увећане за трошкове пословања комбиновано са кориштењем граничних трошкова за креирање тарифа.

1.3.3. Рјешавање спорова

У надлежности Регулатора, на основу члана 27. Закона, је прописивање правила и процедура и у складу с тим рјешавање спорова између учесника на тржишту електричне енергије Републике Српске. Регулатор одређује трошкове спорова између учесника и његова одлука је обавезујућа за странке у спору. Рјешава спорове у вези са:

- правом на напајање електричном енергијом,
- правом приступа на дистрибутивну мрежу,
- обавезом испоруке електричне енергије,
- тарифама по којима се енергија испоручује,
- застојима у напајању електричном енергијом,
- одбијањем испоруке електричне енергије и
- квалитетом напајања електричном енергијом.

Произвођач електричне енергије, односно квалификовани купац електричне енергије, којем је одбијен приступ мрежи или је незадовољан условима приступа, може поднијети жалбу Регулатору. Важећим прописима дефинисани су основни услови под којима се може одбити приступ мрежи који се углавном своде на ограниченост техничких или погонских могућности. Поред наведеног Регулатор одлучује и по жалбама на рјешење захтјева за добијање електр енергетске сагласности за прикључење крајњих купаца на дистрибутивну мрежу.

У 2004. години Регулатор је радио на креирању Правилника о јавним расправама и рјешавању спорова и жалби да би обезбиједио оквир и јасне смјернице за активности везане за поступак вођења свих врста јавних расправа и начин поступања по поднесеном захтјеву странке за рјешавање спорова и жалби. Овај Правилник усвојен је у 2005. години.

У току 2004. године Регулатору није достављена ниједна жалба ради одбијеног приступа мрежи или незадовољства по рјешењу крајњих купаца по електр енергетским сагласностима за прикључење на дистрибутивну мрежу. Међутим, Регулатор је добио неколико притужби тарифних купаца везаних за обустављање испоруке електричне енергије због спорног дуга.

1.3.4. Заштита потрошача

Заштита потрошача постаје једно од значајних питања политике регулације у свим државама у којима су у току процеси дерегулације и либерализације енергетског сектора. У ту сврху регулаторним тјелима све се више повјерава обавеза и задатак да на отвореном електроенергетском тржишту разматрају и остварују основне циљеве заштите купаца, заштите електроенергетских субјеката и околине путем транспарентног и непристрасног начина рјешавања питања из области регулације.

У складу са Законом, начин рада Регулатора везан за заштиту потрошача и електроенергетских субјеката, првенствено је усмјерен ка извршавању његових овлаштења везаних за:

- регулисање квалитета услуге, тарифа и рентабилне цијене имајући у виду интересе купаца и потребе предузећа за испоруку електричне енергије,

- обезбјеђење транспарентног и недискриминаторског понашања на тржишту електричне енергије,
- доношењу мјера за спречавање злоупотребе монополског положаја корисника дозвола издатих од стране Регулатора,
- учешће у постизању споразума између купаца и снабдјевача електричном енергијом,
- обезбјеђење и других индиректних циљева заштите потрошача приликом прописивања услова за кориштење дозвола за обављање одређене електроенергетске дијелатности.

1.4. Израда и доношења аката у 2004. години

У току 2004. године Регулатор је одржао шест редовних сједница и десет интерних састанака. На редовним сједницама разматрана су и утврђивана акта из регулаторне надлежности у складу са Законом прописаним овлаштењима, а на интерним састанцима су разматрана питања и усвајани акти организационо административне природе. Поред наведеног у току 2004. године Регулатор је одржао три јавне расправе.

Правилник о раду, унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске донесен је 12. маја 2004. године, а објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" број 49/04 од 03. јуна 2004. године.

Чланови Регулаторне комисије су усвојили и објавили у "Службеном гласнику Републике Српске" број 49/04 од 03. јуна 2004. године Етички кодекс за чланове и запослене у Регулаторној комисији за електричну енергију Републике Српске.

Почетком мјесеца августа, након обезбјеђења услова у погледу простора, опреме и кадрова, створени су предуслови за практични почетак рада Регулатора, за обављање послова из своје регулаторне надлежности.

У току мјесеца септембра и октобра 2004. године проведено је стручно - специјалистичко усавршавање запослених у Регулатору, заједно са запосленима у Државној регулаторној комисији (ДЕРК) и Регулаторној комисији за електричну енергију Федерације БиХ (ФЕРК) на припреми прописа за издавање правила за дозволе и тарифе у организацији консултантске куће Pierce Atwood.

Израда Пословника о раду Регулаторне комисије, општег акта који уређује рад Регулатора, почев од начина сазивања сједница и састанака, поступака израде правила и прописа Регулатора, доношења одлука везаних за тарифе и лиценце, до закључивања предмета и њиховог архивирања, започела је у августу 2004. године. Нацрт овог Пословника Регулатор је усвојио на II редовној сједници одржаној 02.09.2004. године, а одржана сједница била је отворена за јавност. Обавјештење за јавност о одржавању опште расправе са Сажетком нацрта правилника објављено је у дневном листу Глас Српске и на огласној табли Регулатора. Опште јавне расправе о овом акту одржане су 28.09.2004. године и 05.10.2004. године у Требињу и Бања Луци. Нацрт пословника са образложењем могао се преузети у сједишту Регулатора до 11.10.2004. године, када је истекао рок за подношење писаних коментара. Нацрт пословника са образложењем такође је достављен заинтересованим лицима самоиницијативно (предузећима која се баве електроенергетским дјелатностима, Министарству привреде енергетике и развоја, ДЕРК-у,

Привредној комори, Удружењу за заштиту потрошача). На III редовној сједници Регулатора, дана 26. октобра 2004. године, Приједлог пословника је размотрен и усвојен у тексту који је објављен 05.11.2004. ("Службени гласник Републике Српске" број 96/04). Одредбама овог Пословника створен је правни оквир за дјеловање Регулаторне комисије и дате смјернице јавности како се могу укључити у транспарентан начин доношења правила и прописа, чиме је испоштована одредба става 3. члана 33. Закона о електричној енергији.

Истовремено је рађено на креирању и доношењу правила о тарифној методологији и тарифном поступку, о издавању дозвола и сагласности и јавним расправама и рјешавању спорова, како је описано у наредним секцијама овог поглавља.

Законом нису одређена средства за оснивање и почетак рада Регулатора, али је чланом 25. став 1. Закона дефинисано да ће се финансирање рада Регулатора обезбједити из накнада и такси од предузећа која се баве дјелатношћу производње, дистрибуције и трговине електричном енергијом и накнаде за дозволе које издаје. Ове накнаде ће бити кориштене само од стране Регулатора и формираће дио буџета Регулатора. У ставу 4. истог члана Закона утврђено је да, буџет регулатора усваја Народна скупштина Републике Српске, прије почетка буџетске године, на приједлог Регулатора. У ту сврху Регулатор је благовремено доставио Приједлог буџета на разматрање и усвајање Народној скупштини Републике Српске која је исти усвојила на 22. сједници дана 28.12.2004. године. Одлука о усвајању буџета објављена је 22.01.2005. године ("Службени гласник Републике Српске" бр. 6/05).

1.4.1. Тарифе

У циљу дослиједне примјене својих надлежности и законских овлашћења везаних за регулацију цијене електричне енергије и електроенергетских услуга, у другој половини 2004. године значајне активности Регулатора биле су усмјерене на креирању Правилника о тарифној методологији и тарифном поступку, кључном предуслову за израду и одобрење тарифа.

Нацрт правилника о тарифној методологији и тарифном поступку са пратећим сетом докумената, (концептуални документ, тарифна методологија, модел за дизајн тарифа за тарифне купце, обрасци за доставу података, контни план за доставу финансијских података), Регулатор је разматрао и утврдио на VI редовној сједници одржаној 24.12.2004. године. Ради разумјевања тарифне методологије, а у циљу подстицања јавности на давање коментара, Регулатор је припремио и документ Концепт тарифне методологије који је дат на увид јавности у сету докумената припремљених уз Нацрт. Обавјештење за јавност о одржавању јавних расправа и пријему писаних коментара на овај документ са Сажетком нацрта је објављен у дневном листу Глас Српске 28.12.2004. године. Одржавање општих и техничких јавних расправа као и пријем писаних коментара на овај документ трајао је до 18.02.2005. године. Нацрт правилника са пратећим сетом докумената био је доступан јавности у сједишту Регулатора, на web страници, а одређени број примјерака достављен је самоиницијативно заинтересованим странама.

У поступку утврђивања тарифа, примјењиваће се слиједећа начела:

- Цијене које се признају предузећима по јединици ће бити правичне, оправдане, недискриминаторске, засноване на објективним критеријумима, и одређене на јасан начин.
- Тарифе ће бити засноване на цијени коштања која садржи оправдане трошкове рада и одржавања, те правичну стопу поврата на ангажована средства, укључујући и евентуалне додатне издатке за остварење захтјева по еколошким прописима и стављање средстава ван погона у складу са њима.
- Предузећа која обављају регулисане дјелатности дужна су своје трошкове рада и одржавања исказивати на једнообразан начин.
- Предузећа која обављају регулисане дјелатности дужна су установити и водити рачуноводствену евиденцију и извјештаје посебно за сваку регулисану дјелатност, за остале дјелатности и заједничке послове.

Правилник о тарифној методологији и тарифном поступку одређује процес по којем ће се утврђивати тарифе у Републици Српској тј. основне поставке тарифног система: тарифне елементе, категорије потрошње и групе купаца, те начин одређивања цијена и тарифних ставова.

Поред наведеног Правилник дефинише: класификацију трошкова, алокацију трошкова на тарифне елементе, те одређивање цијена и тарифних ставова на бази одобреног потребног прихода и граничних трошкова. Цијене треба да буду структурисане тако да буду што је могуће ближе нивоу граничних трошкова, пошто се тиме дају исправни цјеновни сигнали потрошачима и произвођачима. Тарифама треба стимулисати ефикасност пословања електроенергетских предузећа. Правилник прописује начин утврђивања укупне цијене и структуре цијене електричне енергије на прагу електране, тарифних ставова за кориснике дистрибутивних система и тарифних ставова за електричну енергију за неквалификоване (тарифне) купце.

Правилима тарифног поступка прописују се основе поступка за разматрање захтјева и свих других поднесака у вези тарифа, а које су неопходне да Регулатор испуни своје обавезе у складу са Законом и Пословником о раду.

Уз Правилник о тарифној методологији Регулатор доноси документе којима се поближе описује примјена тарифне методологије, модели тарифне методологије, као и садржај и форма захтјева за одобрење тарифа, те образаца за доставу података и пратеће документације уз захтјев за одобрење тарифа.

У току 2005. године регулисана електроенергетска предузећа ће у првом тарифном поступку поднијети захтјеве Регулатору за одобрење тарифа које ће се примјењивати у 2006. години.

1.4.2. Дозволе

Нацрт правилника о издавању дозвола сагласности, са припадајућим саставним дијеловима (обрасци за подношење пријаве, образац за провјеру комплетности достављене документације и сл.) Регулатор је разматрао и утврдио на V редовној сједници одржаној 13.12.2004. године која је била отворена за јавност. Обавјештење за јавност о одржавању јавне расправе и Сажетак правилника објављени су у дневном листу Глас Српске 14.12.2004. године. Одржавање јавних расправа и пријем писмених коментара завршио

се 04.02.2005. године. У 2004. години одржана је једна техничка расправа о Нацрту правилника за издавање дозвола и сагласности на дан 28.12.2004. године у Требињу. Нацрт правилника био је доступан свим заинтересованим странама у сједишту Регулатора, на веб страници Регулатора, а такође је достављен заинтересованим лицима самоиницијативно.

У складу са одредбама Правилника Регулатор издаје слиједеће дозволе и сагласности:

- дозвола за обављање дјелатности производње електричне енергије у хидроелектранама, термоелектранама и осталим електранама,
- дозвола за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, у смислу преношења електричне енергије на средњенапонској и нисконапонској мрежи у сврху испоруке потрошачима,
- дозвола за обављање дјелатности снабдијевања тарифних купаца електричном енергијом,
- дозвола за обављање дјелатности трговине и снабдијевања електричном енергијом на територији Босне и Херцеговине,
- дозвола за изградњу новог или значајније реконструкције постојећег производног или дистрибутивног електроенергетског капацитета (објекта),
- претходна електроенергетска сагласност за прикључење дистрибутивних и производних електроенергетских објеката на дистрибутивну мрежу,
- стална електроенергетска сагласност за прикључење дистрибутивних и производних електроенергетских објеката на дистрибутивну мрежу.

Правилник утврђује поступак издавања дозвола и сагласности почев од подношења захтјева са документима који се прилажу уз захтјев, провјере комплетности, обавјештења јавности о захтјеву, преко провјере података, израде нацрта дозволе и прикупљања коментара јавности, до доношења одлуке о издавању или одбијању издавања дозволе.

Правилником се прописује садржај захтјева за дозволу, а обрасци захтјева за све врсте дозвола и сагласности су његов саставни дио.

Критеријуми за доношење одлуке о издавању дозволе, услови дозволе и садржај дозволе прописани су појединачно за сваку врсту дозволе и сагласности.

У посљедњем кварталу 2005. године РЕЕРС ће започети издавање почетних дозвола за правне субјекте који обављају електроенергетску дјелатност у Републици Српској, у складу са терминима одређеним у наведеном Правилнику.

1.4.3. Јавне расправе и рјешавање спорова и жалби

На основу члана 27. став 1. Закона и члана 51. став 7. Пословника о раду, Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске је обавезна да донесе Правилник о јавним расправама и рјешавању спорова и жалби којим прописује правила и процедуре и у складу с тим води расправе и рјешава спорове и жалбе између учесника на тржишту електричне енергије. Израда нацрта овог документа започела је у 2004. години, а наконведеног поступка јавног разматрања приједлог је усвојен у 2005. години.

Основни разлог доношења овог Правилника је да дефинише поступак вођења свих врста јавних расправа и начин поступања Регулатора по поднесеном захтјеву странке за рјешавање спорова случајева наведених у члану 28. Закона и жалби у случајевима предвиђеним Законом.

Циљ доношења Правилника је да се утврди и обезбиједи транспарентан, ефикасан и економичан поступак јавних расправа приликом доношења правила и прописа, рјешавања спорова и жалби и донесе што бољи приједлог општег акта и праведна одлука.

Овим Правилником се утврђују врсте јавних расправа и то општа, техничка и формална расправа, те начин вођења расправе након одлуке Регулатора да се иста одржи.

Заједничка карактеристика свих расправа је њихова отвореност за јавност, односно у свакој од њих је допуштено присуство јавности. О одржавању сваке расправе обавјештава се јавност, у једном од средстава јавног информисања, укратко описујући питања која ће се разматрати.

1.4.4. Општи услови за снабдијевање и испоруку електричне енергије

На основу члана 23. и 30. Закона РЕЕРС је дужан да донесе опште услове за испоруку електричне енергије. У складу са планом рада за 2005. активности на изради Општих услова за испоруку електричне енергије у РС, јавно разматрање нацрта овог акта као и његово усвајање одвијаће се у другој половини 2005. године.

Општим условима за испоруку и снабдијевање електричном енергијом у даљем тексту регулишу се услови прикључивања крајњих купаца на електроенергетску мрежу, начин њиховог снабдијевања електричном енергијом, као и узајамна права и обавезе корисника дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, корисника дозволе за обављање дјелатности снабдијевања електричном енергијом и крајњих купаца-потрошача, а нарочито:

- садржај и начин закључивања уговора о условима за прикључење, односно повећање снаге трошила електричне енергије, као и услови и начин давања електроенергетске сагласности за прикључење нових, односно повећање прикључне снаге постојећих трошила електричне енергије, као и остале услове прикључења,
- случајеве повећања снаге, односно потрошње електричне енергије за које није потребан уговор, *односно електроенергетска сагласност*,
- услови под којима се електроенергетски објекти прикључују на електроенергетску мрежу,
- услове, начин и рокове закључења уговора о купопродаји електричне енергије, обавезе корисника дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије/корисника дозволе за снабдијевање електричном енергијом о континуираном снабдијевању купаца квалитетном електричном енергијом и обавезе крајњег купца,
- услове и начин испоруке електричне енергије на основу уговора по приступању,
- услове и начин обуставе испоруке електричне енергије,
- основ, услове, начин, мјере и редослијед ограничења испоруке електричне енергије у случају опште несташице електричне енергије,

- начин мјерења и утврђивања потрошње електричне енергије и тачност мјерних уређаја,
- начин обрачуна и услове плаћања електричне енергије,
- мјере које се предузимају у случајевима кварова у електроенергетском систему и мјере заштите електроенергетског система од прекомјерене потрошње,
- начин утврђивања количине и снаге неовлашћено утрошене електричне енергије као и начин обрачуна и наплате тих количина електричне енергије,
- начин обавјештавања купаца у случају обуставе или ограничења испоруке електричне енергије,
- услови и начин прикључења електроенергетских објеката у пробном раду, градилишта и привремених објеката.

1.4.5. Отварање тржишта

Један од основних циљева отварања енергетског тржишта је омогућавање једнаких, транспарентних и непристрасних услова снабдјевачима електричне енергије да врше дјелатност снабдијевања купаца и обратно, право купаца на одабирање снабдјевача. Овај процес инициран је Законом, Атинским меморандумом из 2002. и 2003. године и директивама Европске Уније о правилима за интерно тржиште електричне енергије.

Активности на изради прописа који ће омогућити иницијално отварање тржишта електричне енергије, а односе се на добијање статуса квалификованог потрошача (купца) електричне енергије и недискриминисано омогућавање приступа мрежи трећим странама у складу са Планом рада Регулатора отпочеће у 2005. години.

У циљу одређивања потребне динамике отварања тржишта, Регулатор ће прописати критеријуме правилником за стицање статуса квалификованог купца и одредити обавезе које се преузимају стицањем овог статуса.

Чланом 49. Закона прописано је да сви купци са годишњом потрошњом електричне енергије већом од 10 GWh могу стећи положај квалификованог (повлашћеног) купца, а чланом 115. одређено је да купцу који испуњава наведене услове Влада може додијелити статус квалификованог купца, до доношења критеријума које прописује Регулатор. Поменути критеријуми за стицање статуса квалификованог купца ће одредити даљу динамику отварања тржишта за остале купце руководећи се одредницама и терминима из усвојених и потписаних документа у оквиру процеса успостављања енергетске заједнице за Југоисточну Европу .

1.4.6. Обновљиви извори енергије

Цјелокупан процес који је започео потписивањем Атинског меморандума о разумијевању о регионалном тржишту електричне енергије у Југоисточној Европи као и активности на формирању Енергетске заједнице Југоисточне Европе које су услједиле након тога, представљају значајне одреднице које утичу на развој електроенергетског система у Босни и Херцеговини и Републици Српској. Обновљиви извори електричне енергије играју све

значајнију улогу управо у таквом окружењу јер наведени документи афирмишу Протокол из Кјота.

Већина европских држава већ се опредјелила да у своје стратегије енергетског развоја уграде планове значајног коришћења обновљивих извора енергије и да прилагоде законодавни оквир у коме ће се ти планови примјењивати. На основу тих иницијатива донесена је и Директива о обновљивим изворима (2001/77/ЕС), која тражи пораст учешћа обновљивих извора у производњи електричне енергије.

Кориштење обновљивих извора уграђено је у Закон о електричној енергији Републике Српске. Чланом 30. Закона прописано је да је Регулатор дужан да донесе субвенције за изворе који користе отпад или комбиновану производњу топлотне електричне енергије, а чланом 37. да предузме које у појединачном производном објекту производи електричну енергију користећи отпад или обновљиве изворе енергије, на економски примјерен начин и у складу са мјерама заштите околине, може стећи статус квалификованог произвођача, на основу услова које прописује Регулатор.

У циљу реализације наведених законских одредница Регулатор је започео активности на изради и доношењу Правилника о стицању статуса квалификованог произвођача чије је усвајање планирано у другој половини 2005. године.

Овим Правилником Регулатор ће прописати:

- врсте и статус квалификованих произвођача електричне енергије,
- поступак за доношење одлуке по захтјеву за стицање статуса квалификованог произвођача електричне енергије,
- садржај захтјева за стицање статуса квалификованог произвођача електричне енергије, са потребним документима и информацијама,
- критеријуме и услове за стицање статуса квалификованог произвођача електричне енергије,
- поступак обнављања, преноса (трансфера) и поништења статуса квалификованог произвођача електричне енергије,
- регистар/евиденцију квалификованих произвођача електричне енергије,
- услове надгледања.

Поступак за стицање статуса квалификованог произвођача електричне енергије је јаван и води се у складу са објективним и јавности познатим критеријумима на недискриминирајући и транспарентан начин.

1.5. Сарадња

1.5.1 ERRA - Регионално удружење енергетских регулацијских тијела

Регионална асоцијација енергетских регулатора (Energy Regulators Regional Association - ERRA) је удружење регулаторних тијела држава централне и источне Европе, земаља бившег Совјетског Савеза и Турске са сједиштем у Будимпешти. ERRA има 22 пуноправна и 4 придружена члана. Циљеви ЕРРА-е су побољшање регулисања енергетских дјелатности у земљама чланицама, подстицање развоја независних и стабилних регулатора, побољшање сарадње између регулатора, размјена информација,

истраживачког рада и искустава између чланова, бољи приступ информацијама о свјетском искуству у регулисању енергетских дјелатности. Пуноправно чланство у ERRA-и има Државна регулаторна комисија за електричну енергију БиХ (ДЕРК) од 19. маја 2004. године. Чланови Регулатора обавили су разговоре са извршним органима ERRA-е и благовремено ће покренути поступак за придружено чланство овом удружењу, с обзиром да пуноправни чланови могу бити само државне регулаторне комисије.

Чланови и запослени Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске активно учествују у раду ове асоцијације као и њених сталних комитета и радних група посредством ДЕРК-а.

1.5.2 ECSEE - Енергетска заједница Југоисточне Европе

Успостављање Енергетске заједнице Југоисточне Европе првенствено иницира Европска комисија у циљу јачања сарадње држава ове регије у области енергетике. Ова иницијатива треба да резултира примјеном правила Европске Уније у земљама Југоисточне Европе што је и начелно прихваћено потписивањем Меморандума о разумјевању о Регионалном енергетском тржишту и његовој интеграцији у унутрашње тржиште Европске заједнице из 2002. и 2003. (Атински меморандум) од стране Босне и Херцеговине. Након потписивања ових докумената услиједили су преговори између Европске комисије и земаља Југоисточне Европе око Уговора о формирању Енергетске заједнице земаља Југоисточне Европе, чије се потписивање планира у септембру 2005. године. На тај начин би се политичка воља исказана у Атинском меморандуму оснажила у правну обавезу уговорних страна.

Циљ овог уговора је креирање стабилног регулаторног и тржишног оквира који може привући инвестиције у сектор електричне енергије и гаса у региону и обезбједити дугорочну сигурност снабдијевања овим енергентима.

Закључивањем Уговора земље потписнице се обавезују да успоставе заједничко тржиште електричне енергије и гаса које ће функционисати уз примјену стандарда и правила тржишта електричне енергије ЕУ са којим ће се интегрисати. Уговор је поставио динамику примјене одговарајућих директива и прописа ЕУ водећи рачуна о специфичностима појединих земаља.

Рад Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске, у оквиру процеса успоставе енергетске заједнице југоисточне Европе, у току 2004. године био је изражен кроз одговарајућу сарадњу са Министарством спољне трговине и економских односа БиХ при изради упоредних анализа регулаторне дјелатности земаља потписница Атинског меморандума о разумјевању. Ова анализа презентује се два пута годишње учесницима Атинског форума и за земље потписнице представља одличан оријентир и пружа могућност сагледавања подручја регулаторне дјелатности које је неопходно унаприједити.

Поред наведеног чланови и запослени у Регулатору узимали су адекватно учешће приликом припреме различитих пројеката који су у функцији успоставе регионалног тржишта (REBIS, GIS).

REBIS (Regional Balkans Infrastructure Study- Electricity) представља пројекат финансиран од стране Европске комисије преко CARDS програма за Балкански регион. Усвојен је крајем 2004. године од стране Европске комисије, а њиме се предвиђају двије фазе организовања тржишта електричне енергије и то:

- почетно регионално тржиште, једноставног дизајна, чија се успостава очекује до краја 2005. године и
- пуно регионално тржиште са примјеном у 2008. години.

GIS (Generation Investment Study) је пројекат финансиран од стране Европске комисије и Свјетске банке. Обухвата период предвиђања изградње производних и преносних капацитета од 2005. до 2020. године у којем је предочен оптимални редослијед градње нових производних и преносних капацитета у региону.

1.5.3 Сарадња са другим регулаторним комисијама

Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске у свом досадашњем раду остварила је успјешну сарадњу са Државном регулаторном комисијом за електричну енергију (ДЕРК) са сједиштем у Тузли и Регулаторном комисијом за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине са сједиштем у Мостару (ФЕРК). Поред заједничког учешћа на обукама и семинарима, све три комисије хармонизовано раде на доношењу правила и прописа из своје надлежности. Пуну сарадњу и контакте остварују и запослени у регулаторним комисијама међусобно размјењујући искуства и сазнања из појединих области регулаторног рада.

Током седмодневног стручног усавршавања кључног особља Регулатора у аустријској регулаторној комисији (E-Control) током октобра 2004. године, које је реализовано посредством USAID-а, договорена је будућа сарадња и са овом комисијом.

1.5.4 Учешће у раду скупова, конференција и семинара

У току 2004. године остварено је значајно учешће чланова и запослених у Регулатору на семинарима који су имали едукативни карактер. Семинари и обуке који су одржани у организацији консултантске куће Pierce Atwood, а финансирани од стране USAID-а, имали су велики значај.

Прва обука одржана је од 06. до 10. септембра 2004. године у Тузли на тему дефинисања тарифне методологије.

Сва произашла питања и нејасноће везане за област тарифа рјешавана су на наредној обуци која се одржала од 04. до 08. октобра у Мостару.

Тродневна обука везана за област израде правила и прописа за издавање дозвола за обављање дјелатности у електренигетском сектору одржана је у Бања Луци средином октобра 2004. године.

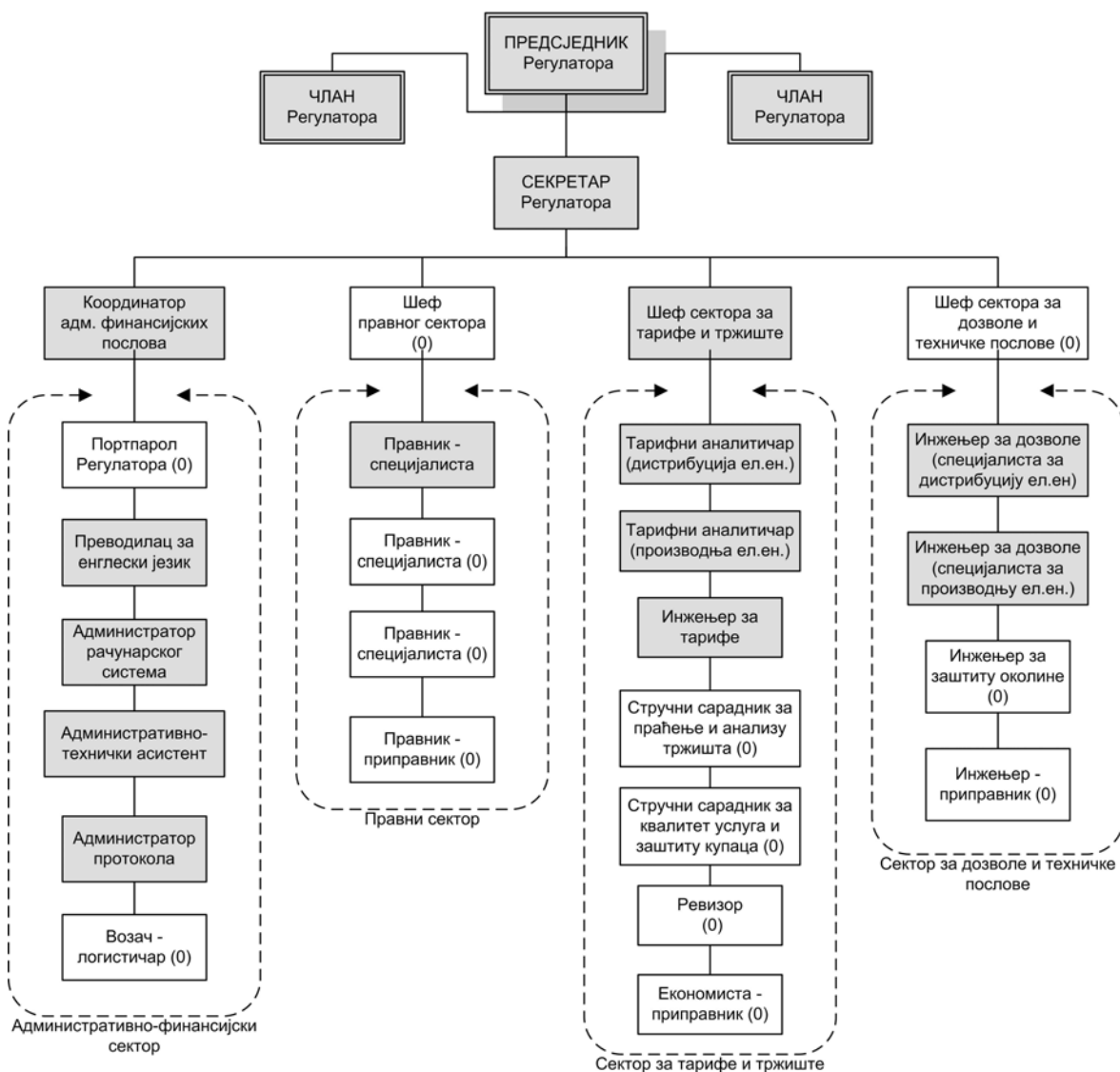
Поред наведених семинара, руководиоци сектора у Регулатору су, заједно са колегама из ДЕРК-а и ФЕРК-а, учествовали на обуци у Бечу, Аустрија, у периоду од 17.10 до 24.10.2004. године у организацији USAID-а. Организатори програма обуке у Аустрији били су аустријска Агенција за електричну енергију E-Control, E.V.A - Национално удружење за консултације у енергетској области, Viena Utilities - највећи снабдјевач електричном енергијом и Verbund - највећи произвођач електричне енергије. На

у савршавању запослени Регулатора су се упознали са процесом либерализације и организовања тржишта електричне енергије у Аустрији, процедурама израде правила и прописа, управљања протоколом и контролом докумената, начином извјештавања надлежних институција, очувања независности регулаторне комисије и сл.

Регулатор намјерава и у будућем периоду пратити рад значајних скупова, конференција и семинара из области регулације електроенергетске дјелатности јер тиме доприноси унапређењу правила регулаторне струке и едукује се о проблематици либерализације енергетског тржишта у складу са општим кретањима у ЕУ и региону.

1.6. Запослени, организација и јавност рада

1.6.1. Запослени и организација рада Регулаторне комисије

Слика бр. 1 - Организациона шема Регулаторне комисије за електричну енергију

Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске има три члана од којих један члан обавља дужност предсједника. На приједлог Владе Републике Српке, Народна скупштина Републике Српске је на Деветој сједници, одржаној 09. октобра 2003. године, именовала предсједника господина Миленка Чокорила на период од пет година и два члана Регулатора: господина Милана Бароша на период од четири године и госпођу Слободанку Милашиновић на период од три године. Одлуке о именовању објављене су у "Службеном гласнику Републике Српске" број 90/03 од 06. новембра 2003. године, и број 93/03 од дана 14. новембра 2003. године.

У циљу почетка рада Регулатора и покретања процеса израде правила и прописа и регулације електроенергетског сектора било је неопходно извршити одабирање и пријем запослених у складу са Правилником о раду, организацији и систематизацији радних мјеста. Од 01. августа 2004. године рад је започело тринаест радника, тако да је до краја 2004. године у Регулаторној комисији у сталном радном односу било 16 запослених који су распоређени према приказаној организационој шеми на слици број 1.

1.6.2. Јавност рада Регулаторне комисије

У складу са Законом обавеза Регулатора је да осигура јавност рада и обезбједи транспарентно и недискриминаторско понашање на тржишту електричном енергијом. Да би био успјешан у извршавању Законом му датих надлежности, Регулатор је покренуо низ активности за осигурање јавности свога рада која се остварује отвореношћу сједница за јавност и медије, објављивањем докумената, информација, одлука, рјешења, закључака и мишљења на службеној web страници (www.reers.ba) и у Службеном гласнику Републике Српске. На крају, јавност рада огледа се и у благовременом извјештавању и објављивању саопштења, докумената и одлука у средствима јавног информисања.

1.7 Финансирање Регулаторне комисије

1.7.1 Финансирање Регулаторне комисије

Законом и Статутом Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске предвиђено је финансирање из накнада и такси од предузећа која се баве производњом, дистрибуцијом и трговином електричном енергијом, накнада за дозволе које се издају у складу са Законом, као и из донација од страних владиних и невладиних организација.

Регулатор је на I редовној сједници одржаној 23. фебруара 2004. године утврдио Буџет за 2004. годину, а Народна скупштина Републике Српске усвојила га је на сједници одржаној 5. марта 2004. године.

ОСТВАРЕЊЕ БУЏЕТА ЗА 2004. ГОДИНУ
СИНТЕТИЧКИ ПРИКАЗ
на дан: 31.12.2004.

I РАСХОДИ		Усвојени буџет 2004	Остварење буџета 2004	Процент остварења (4/3)
1	2	3	4	5
A	ТЕКУЋИ ТРОШКОВИ	829,600	397,535	47.92
1.	Плате и накнаде трошкова запослених	548,400	276,533	50.43
1.1.	Бруто плате и накнаде	548,400	276,533	50.43
1.1.1.	Нето плате и накнаде	360,789	181,807	50.39
1.1.2.	Порези и доприноси на плате и накнаде	187,611	94,726	50.49
2.	Трошкови материјала и услуга	281,200	121,002	43.03
2.1.	Путни трошкови	25,950	23,747	91.51
2.2.	Трошкови енергије	12,000	5,434	45.28
2.3.	Трошкови комуналних услуга	32,325	11,650	36.04
2.4.	Набавка материјала	30,000	10,464	34.88
2.5.	Трошкови за услуге превоза и горива	10,800	5,050	46.76
2.6.	Закупнина имовине и опреме	44,300	43,191	97.50
2.7.	Трошкови рутинског одржавања	5,925	327	5.52
2.8.	Трошкови осигурања и банкарских услуга	11,400	1,509	13.24
2.9.	Уговорене и остале услуге	108,500	19,630	18.09
Б	КАПИТАЛНИ РАСХОДИ	254,000	220,608	86.85
1.	Набавка опреме	254,000	220,608	86.85
A+B	УКУПНИ РАСХОДИ	1,083,600	618,143	57.05
	II ПРИХОДИ			
1.	Приходи од накнада и такси од предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије, издатих лиценци и остали приходи	1.083,600	660,000	60.90
2.	Уплаћена а неутрошена средства	0	-43,567	0.00
3.	Остали приходи	0	1,710	0.00
	УКУПНИ ПРИХОДИ	1,083,600	618,143	57.05

Расходи су остварени са 57,05 % у односу на планиране, што се огледа у чињеници да је Регулатор рационално поступао при трошењу средстава, а дјелимично у чињеници да није остварен планирани обим и динамика запошљавања.

Приходи су такође остварени са 57,05 % односно 618.143 КМ и односе се на регулаторне накнаде од Електропривреде Републике Српске у износу од 616.432 КМ, накнаде од тендерске документације 1.260 КМ и камата 451 КМ. Буџетом укупно одобрена средства за регулаторну накнаду износила су 1.083.600 КМ, а у 2004. години наплаћено је 660.000 КМ. Уплаћена, а неутрошена средства у износу од 43.567 КМ књижена су као претплата и за тај износ им је умањена обавеза за 2005. годину. Буџетом планирана, а

неуплаћена средства за 2004. годину у износу од 423.600 КМ нису потраживана од Електропривреде Републике Српске. Ова анализа извршења Буџета за 2004. годину је прилагођена обрасцу по коме је Буџет и усвојен.

1.7.2 Ревизорски извјештај

Статутом Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске предвиђена је обавезна годишња ревизија финансијских извјештаја.

Након израде завршног рачуна за 2004. годину 25.03. 2005. године расписан је јавни оглас за избор независног ревизора, сходно Закону о поступку набавке роба, услуга и уступању радова.

По проведеној процедури 25.04.2005. године изабран је независни ревизор Пословни информатор - Ревизија, д.о.о. Бијељина, који је утврђеном динамиком извршио ревизију финансијских извјештаја, изразио ревизорско мишљење и поднио извјештај 25.05.2005. године, из кога презентујемо Биланс стања, Биланс успјеха и ревизорско мишљење.

МИШЉЕЊЕ ОВЛАШЋЕНОГ РЕВИЗОРА

1. Извршили смо ревизију финансијских извјештаја за **"РЕГУЛАТОРНУ КОМИСИЈУ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ"** Требиње са стањем на дан 31.12.2004. године, и то: Биланса стања и Биланса успјеха. Руководство Регулатора је одговорно за састављање и садржину финансијских извјештаја, приказаних на странама 2 и 3. Наша одговорност је да, на основу извршене ревизије, изразимо мишљење о објективности и истинитости стања имовине, капитала и обавеза, као и резултата пословања и да ли су при њиховој изради поштовани рачуноводствени стандарди.

2. Ревизију смо извршили у складу са Законом о рачуноводству ("Сл. гл. РС" број: 18/99 и 62/2002), Правилником о ревизији финансијских извјештаја ("Сл. гл. РС" број: 33/2003), Законом о рачуноводству и ревизији БиХ ("Службени гласник БиХ", број: 42/2004) и Међународним стандардима ревизије. Међународни стандарди захтијевају да се ревизија планира и изврши на начин који омогућава да се, у разложној мјери увјеримо да финансијски извјештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја. Ревизија укључује испитивање доказа, на бази провјера путем узорака, којима се поткрепљују информације објелодањене у финансијским извјештајима. Ревизија такође обухвата и оцјену примјењених рачуноводствених начела и вредновање значајних процјена које је извршило руководство, као и општу оцјену презентације финансијских извјештаја. Сматрамо да ревизија коју смо обавили обезбјеђује солидну основу за изражавање нашег мишљења.

3. По нашем мишљењу финансијски извјештаји објективно и истинито по свим питањима приказују стање имовине, капитала и обавеза Регулатора на дан 31. децембра 2004. године као и резултате пословања за 2004. годину, у складу са прописима о рачуноводству и рачуноводственим стандардима **Републике Српске**, на начин описан у напоменама уз финансијске извјештаје.

4. **Сагласно изнесеном, овлашћени ревизор изражава позитивно мишљење.**

Д.о.о. "Пословни информатор - ревизија"

Бијељина, мај 2005. године

Б и ј е љ и н а

Овлашћени ревизор
мр. Обрад Кецман

БИЛАНС СТАЊА
на дан 31. децембра 2004. и 2003. године

	<u>Напомена</u>	<u>у КМ без децимала 2004.</u>	<u>2003.¹⁾</u>
АКТИВА			
СТАЛНА ИМОВИНА			
Основна средства	3.3 и 4.1		
- Набавна вриједност		219.653	
- Исправка вриједности		(12.303)	
- Неотписана вриједност		<u>207.350</u>	
Укупно стална имовина		<u>207.350</u>	
ОБРТНА ИМОВИНА			
- Новчана средства - готовина	4.5	<u>102.296</u>	
-Укупно обртна имовина		<u>102.296</u>	
ПОСЛОВНА АКТИВА		<u>309.646</u>	
ПАСИВА			
КАПИТАЛ			
Основни капитал - Нето	5.1	<u>207.350</u>	
	5.1	<u>207.350</u>	
ОБАВЕЗЕ			
- Добављачи	5.2	14.313	
- Обавезе за зараде и накнаде зарада	5.3	27.318	
- Обавезе за порезе и доприносе на зараде	5.4	15.146	
- Порези, доприноси и др. даж.	5.5	144	
- Друге обавезе	5.6	1.808	
- Пасивна временска разграничења	5.7	<u>43.567</u>	
Укупно обавезе		<u>102.296</u>	
ПОСЛОВНА ПАСИВА		<u>309.646</u>	

¹⁾ Регулатор је почео са радом у 2004. години. Подаци за 2003. годину не постоје.

БИЛАНС УСПЈЕХА
за 2004. и 2003. годину

у КМ без
децимала

	<u>Напомена</u>	<u>2004.</u>	<u>2003.²⁾</u>
ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	6.1		
- Приходи од доприноса, накнада, донација, поклона и помоћи		617.692	
Укупно приходи		617.692	
ПОСЛОВНИ РАСХОДИ	6.2	410.793	
ПОСЛОВНИ ДОБИТАК- ГУБИТАК		206.899	
ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ			
финансијски приходи	6.3	451	
финансијски расходи		-	
ДОБИТАК - ГУБИТАК из основа финансирања		451	
УКУПНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ			
Укупни приходи	6.4	618.143	
Укупни расходи	6.4	410.793	
ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА		207.350	

Вишак прихода над расходима искориштен је у цјелости за набавку сталних средстава , а у складу са усвојеним буџетом.

2) ¹⁾ Регулатор је почео са радом у 2004. години. Подаци за 2003. годину не постоје.

2. РЕФОРМА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКОГ СЕКТОРА И ТРЖИШТЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

2.1. Опште напомене

Прва значајнија активност која се односила на реформу енергетског сектора у Босни и Херцеговини је припрема Изјаве о електроенергетској политици у току 1999. и почетком 2000. године. Изјава је представљала “бијелу књигу”, односно путоказ реформе електроенергетског сектора у Републици Српској и БиХ, а припремљена је на основу студије коју је урадила енглеска консултантска кућа “NERA”. Приједлог „Изјаве“ је допуњен одређеним амандманима, који су се односили на формирање јединствене преносне компаније у БиХ, успостављање регулаторног тијела на нивоу БиХ за регулисање преносне дјелатности и обавезу да се понуди већински пакет код приватизације „Електропривреде”. Крајем 2002. године урађена је Студија о реструктурисању и приватизацији електроенергетског сектора у Републици Српској на бази које је урађен Акциони план реструктурирања електроенергетског сектора у БиХ за Републику Српску. Исте године је донешен Закон о електричној енергији Републике Српске и Закон о Преносу НОС-у и ДЕРК-у, и тиме створен правни оквир за провођење реформе електроенергетског сектора у РС.

2.2. Закони о електричној енергији, примјена и потешкоће у њиховој примјени

Законом о електричној енергији РС, као основним ентитетским законом за електроенергетски сектор у Републици Српској уређују се дјелатност производње, дистрибуције, снабдијевања и трговине електричном енергијом, укључујући и регулисање ових дјелатности кроз успостављање Регулаторне комисије за електричну енергију РС и дефинисање њених овлаштења и надлежности.

Електроенергетска дјелатност преноса електричне енергије и управљања електроенергетским системом у БиХ (Оператор система) и регулисање ових дјелатности уређени су на нивоу Босне и Херцеговине Законом о Преносу, НОС-у и ДЕРК-у. Оснивање компаније Електропренос Босне и Херцеговине и Независни оператор система БиХ регулисано је посебним законима (Закон о оснивању Преноса и Закон о оснивању НОС-а).

Примјену закона који уређују функционисање електроенергетског сектора у Републици Српској и БиХ успорава и отежава спора имплементација Акционог плана за реструктурирање електроенергетског сектора у БиХ за Републику Српску, а Акциони план за реструктурирање електроенергетског сектора у БиХ за Федерацију БиХ усвојен је тек у 2005. години.

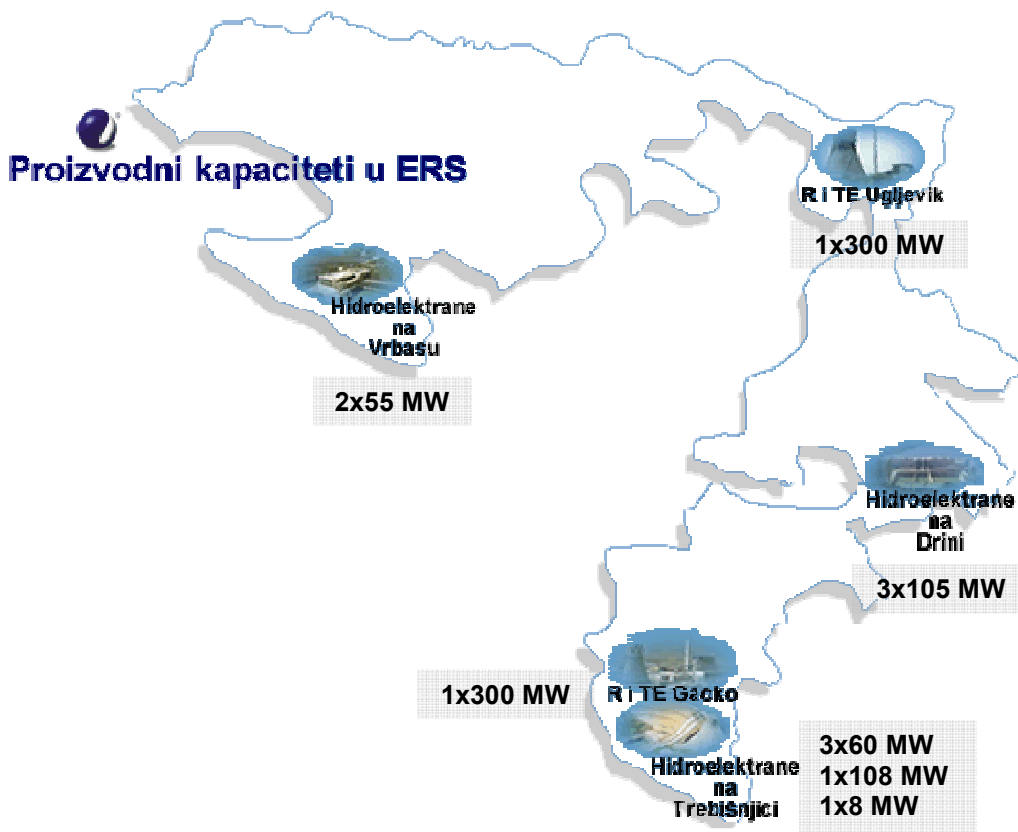
Неконзистентност појединих одредби Закона о електричној енергији, потреба за хармонизацијом са другим законима у Босни и Херцеговини, као и обавеза усклађивања са одредбама Уговора о енергетској заједници Југоисточне Европе (ако буде потписана и ратификована), намећу потребу ревизије Закона о електричној енергији РС. Искуства европских земаља у транзицији, а и земаља ЕУ показују да су биле потребне измјене националних енергетских законодавстава послје 3 до 6 година примјене почетних реформских закона.

2.3. Тржиште електричне енергије и јавне услуге

Електроенергетске дјелатности могу се обављати као јавне или тржишне услуге. Међутим, обвезе енергетских субјеката не разликују се према том критерију, него по начину формирања цијена (слободне или регулисане).

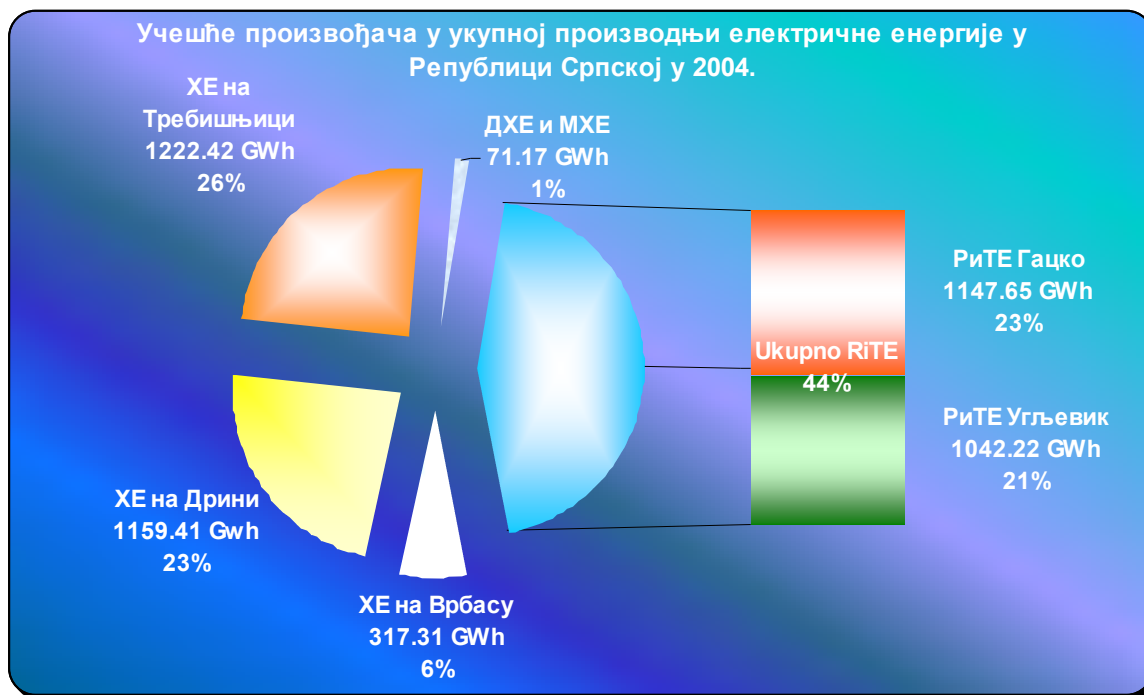
2.3.1. Производња електричне енергије

Производња електричне енергије, односно продаја произведене електричне енергије је дјелатност која се обавља у тржишној конкуренцији. Када је тржиште електричне енергије отворено производне цијене су потпуно „слободне“, осим неких изузетака који се односе на обновљиве изворе и когенерацију, и у ванредним ситуацијама. У процесу увођења тржишта, на самом почетку су и производне цијене регулисане, обично од стране регулаторног тијела. У Републици Српској Регулаторна комисија за електричну енергију одређује цијене електричне енергије на прагу сваке електране. Производња електричне енергије за тарифне купце представља обавезу јавне услуге, док је производња електричне енергије за квалификоване купце у Републици Српској, у БиХ и у извозу производња за тржиште.

Слика бр.2.- Производни капацитети у „Електропривреди“ Републике Српске

Производња електричне енергије у Републици Српској обавља се у пет производних предузећа и четири мале хидроелектране у саставу два дистрибутивна предузећа. Остварена производња у 2004. години износила је 4960,18 GWh. На слици бр. 2 су представљени производни капацитети у РС, а на слици бр.3 структура производње електричне енергије у 2004. години.

Слика бр. 3 - Структура производње електричне енергије у 2004. години

2.3.2. Пренос електричне енергије

Пренос електричне енергије је монополска дјелатност, те због тога мора бити регулисана како би се обезбиједило кориштење мреже за све кориснике на једнакоправан и транспарентан начин по регулисаним цијенама. Од посебног је значаја да преносна дјелатност буде раздвојена од осталих комерцијалних електроенергетских дјелатности у посебне компаније (управљачко и правно раздвајање) како би се обезбиједила непристрасност у пружању услуга. Преносна дјелатност у Републици Српској је организована на нивоу БиХ у оквиру посебне компаније „Електропренос Босне и Херцеговине“. Регулисање дјелатности преноса је у надлежност ДЕРК-а.

На слици бр. 4 је приказана карта преносне мреже Босне и Херцеговине. Мрежа је у рату претрпјела знатна оштећења и била раздвојена на два дијела, од којих је један припадао I синхроној УСТЕ зони (Федерација БиХ), а други II синхроној зони (Република Српска), али је у потпуности реконструисана и поново спојена. Наиме, од 10.10.2004. године када је извршена реконекција двије синхроне зоне (I синхроне зоне која обухвата западну и централну Европу и II која обухвата југоисточну Европу) електроенергетска мрежа Републике Српске је постала саставни интерконектовани дио велике европске УСТЕ мреже.

Слика бр. 4 – Карта преносне мреже Босне и Херцеговине

2.3.3. Дистрибуција електричне енергије

Дистрибуција електричне енергије представља пренос електричне енергије на средњапонској и нисконапонској мрежи ради испоруке крајњим купцима, те је, као и пренос на високонапонској мрежи монополска дјелатност и као таква треба бити регулисана како се не би злоупотребило монополски положај дистрибутивних компанија које једине посједују капацитете за обављање ове дјелатности на одређеном подручју. Када је у питању раздвајање дистрибутивне дјелатности од осталих комерцијалних дјелатности (производња и снабдијевање), оно се, такође, намеће као услов непристрасности у пружању услуга, али национална легислатива европских земаља и легислатива ЕУ као кровна за њене чланице, допушта доста изузетака и временско одлагање обавезе раздвајања од три године у односу на преносну дјелатност.

Дистрибутивна дјелатност у РС се обавља у оквиру пет дистрибутивних компанија (слика бр.5) у саставу "Електропривреде" РС са франшизним правима испоруке електричне енергије на одређеним географским подручјима и регулисана је од стране Регулаторне комисије за електричну енергију РС. Дистрибутивне компаније обављају и дјелатност снабдијевања електричном

енергијом тарифних купаца. Иако се дјелатност дистрибуције и дјелатност снабдијевања у Републици Српској обављају у систему обавезне јавне услуге, биће потребно примјенити одговарајуће раздвајање ових дјелатности у случају да се оне обављају у оквиру истог правног субјекта (у почетку рачуноводствено, а касније и управљачко-функционално).

Слика бр. 5 - Дистрибутивне регије у Републици Српској

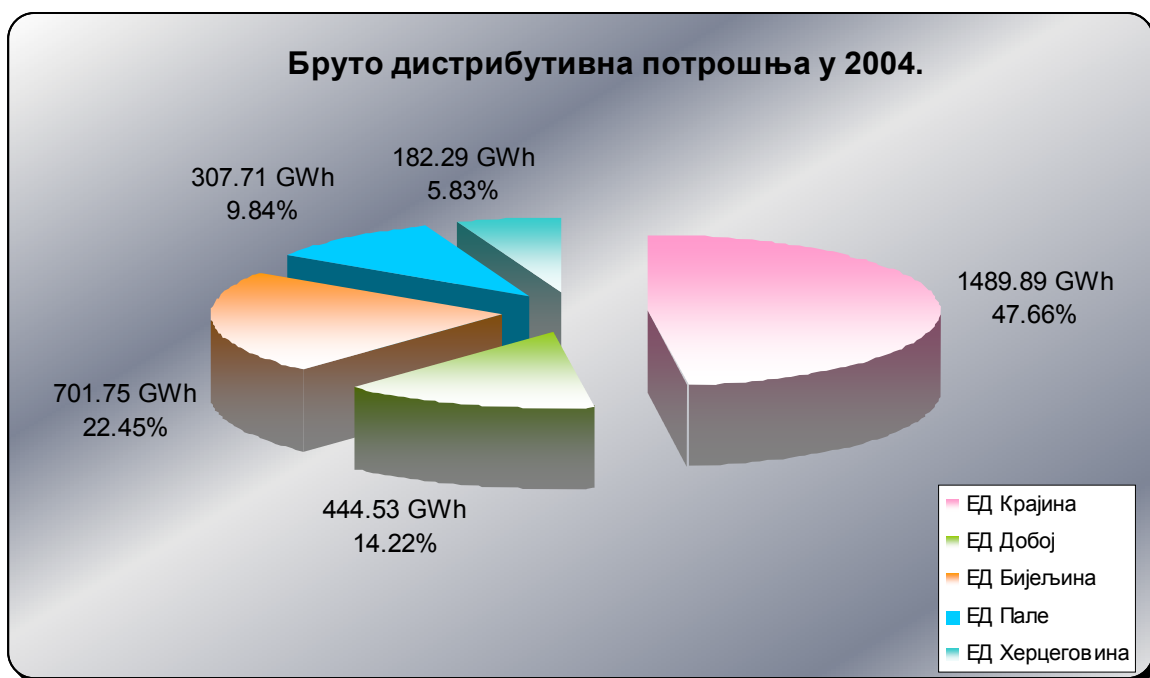
2.3.4. Снабдијевање електричном енергијом

Снабдијевање електричном енергијом је, у принципу, комерцијална дјелатност која се код развијених тржишта обавља у условима слободне конкуренције. Управо је мјера отворености неког тржишта изражена слободом купца да изабере свог снабдјевача електричном енергијом.

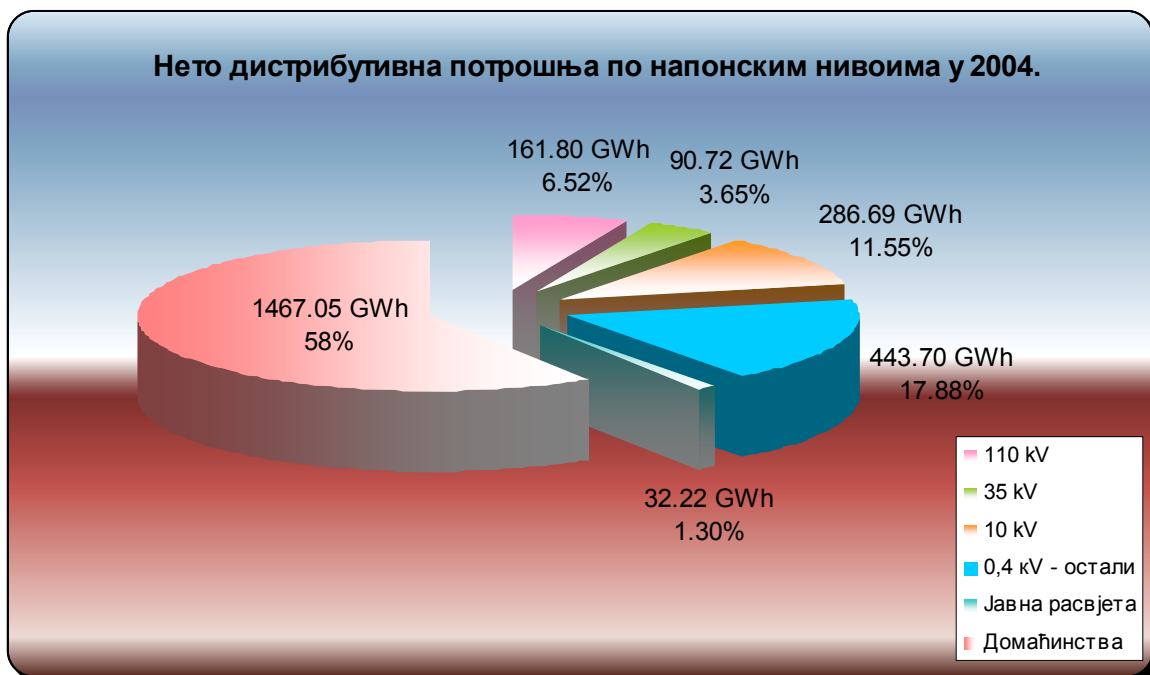
По том основу се купци дијеле на квалификоване (слободан избор снабдјевача) и неквалификоване (заробљене) купце. Снабдијевање неквалификованих (тарифних) купаца у РС је регулисана дјелатност, тако да Регулаторна комисија за електричну енергију РС одређује тарифе за тарифне купце по којима их снабдијева корисник лиценце за снабдијевање. Корисник лиценце за снабдијевање електричном енергијом тарифних купаца на одређеном тарифном подручју, у почетку би требало бити регионална дистрибутивна компанија, с тим да је с обзиром да се ради о истом правном субјекту, обавезна да изврши најмање рачуноводствено раздвајање дјелатности снабдијевања од „класичне“ дјелатности дистрибуције.

На слици бр.6 је приказана бруто дистрибутивна потрошња по дистрибутивним компанијама (регијама), а на слици бр.7 структура укупне потрошње

електричне енергије у Републици Српској по категоријама потрошње (напонски ниво и групе купаца).

Слика бр.6 - Бруто дистрибутивна потрошња у 2004.години

Слика бр. 7 - Структура нето дистрибутивне потрошње у 2004. години

2.3.5. Оператори система

Оператор система је електроенергетски субјект који је надлежан за управљање одређеним електроенергетским системом (пружање и обезбјеђење системских услуга). Оператор преносног система (ОПС) је често саставни дио преносне компаније, а оператор дистрибутивног система (ОДС) је по правилу у саставу дистрибутивне компаније. Пружање системских услуга од стране оператора система је, такође, потребно регулисати и надгледати, како у погледу цијена његових услуга, тако и у погледу отворености и непристрасности према корисницима његових услуга. Један дио услуга ОПС набавља од других електроенергетских субјеката (помоћне услуге), обично у тржишној конкуренцији на транспарентан начин, и трошкове набавке тих услуга преноси на њихове кориснике у складу са унапријед утврђеним и одобреним правилима.

Функција оператора преносног система је за Републику Српску, као и пренос, организована на нивоу БиХ у оквиру посебне непрофитне компаније „Независни оператор система за БиХ“ (НОС), која је регулисана од стране ДЕРК-а.

2.4. Динамика отварања тржишта

Степен отворености тржишта електричне енергије дефинише се као удио потрошње купаца који имају слободу избора снабдјевача, тј. потрошње квалификованих купаца у укупној потрошњи свих купаца. Праг за стицање статуса квалификованог купца у појединим је државама дефинисан на различите начине: годишњом потрошњом, прикључном снагом или напонским нивоом прикључка.

Законом о електричној енергији (члан 49.) је предвиђено да сви купци електричне енергије у Републици Српској који имају укупну потрошњу преко 10 GWh могу добити статус квалификованог купца. Условне и критеријуме за стицање статуса квалификованог купца прописује Регулаторна комисија за електричну енергију РС.

Активности на отварању тржишта је потребно ускладити на нивоу Босне и Херцеговине, кроз непосредну сарадњу регулаторних комисија, иако ова проблематика није у потпуности на исти начин регулисана у оба ентитетска закона о електричној енергији и Закону о Преносу, НОС-у и ДЕРК-у. Отварање тржишта подразумијева доношење плана отварања, потребних правила и оспособљавање институција, на начин да тржиште може функционисати на јединственом тржишном простору Босне и Херцеговине и укључити се у регионално тржиште Југоисточне Европе. Припремљени Уговор о енергетској заједници Југоисточне Европе треба да буде обавезујући документ за земље потписнице, што значи да њихова енергетска легислатива мора бити међусобно усаглашена, како у погледу успостављања неопходних тржишних субјеката, тако и у погледу поштовања рокова остварења услова неопходних за функционисање фер тржишта електричне енергије у региону.

2.5. Сигурност снабдијевања

Сигурност снабдијевања је питање које отварањем тржишта добија све већи значај. Подразумијева утврђивање институције одговорности за сигурно снабдијевање и механизме отклањања могућих узрока несигурности у мрежи или нерасположивости производње или набавке електричне енергије. Да би се постигао задовољавајући ниво сигурности снабдијевања, нужно је обезбиједити довољне производне капацитете, одговарајући преносни и дистрибутивни систем и ефикасно управљање. Ово питање се често може ефикасније ријешити на регионалном нивоу, иако до сада, док се не нађе заједничко рјешење, чак и државе ЕУ утврђују властите процедуре и доносе посебне мјере ради осигурања сигурног снабдијевања електричном енергијом.

2.5.1. Изградња производних објеката електричне енергије

Ради обезбјеђења сигурности снабдијевања потребно је дефинисати поступак изградње нових производних капацитета, што подразумијева да поступак и његово провођење буду у складу с објективним, јасним и непристрасним, унапријед јавно објављеним критеријумима. Овај поступак се назива поступак издавања дозволе за изградњу производних капацитета или поступак ауторизације. Подносиоци захтјева за изградњу објекта, у случају да не добију дозволу за изградњу, морају бити обавијештени о разлозима за ускраћивање дозволе. Подносиоцу захтјева, такође, треба бити омогућено подношење жалбе у случају одбијања захтјева за изградњу производног објекта.

Ако се кроз поступак одобрења (ауторизације) не обезбиједи довољно производних капацитета за сигурно снабдијевање купаца, односно уколико нема тржишног интереса за изградњу нових производних објеката, може се расписати лицитација за изградњу додатних производних капацитета, која би требала бити утемељена на јавно објављеним критеријумима.

Изградња производних капацитета на бази обновљивих извора и за истовремену производњу топлотне и електричне енергије (когенерација) додатно се посебно регулише.

2.5.2. Сигурност електроенергетског система и тржиште електричне енергије

Ради обезбјеђења сигурности једног електроенергетског система потребне су, најмање, слиједеће активности:

- израда и редовно годишње ажурирање дугорочних процјена развоја преносне мреже од стране оператора система у сарадњи с преносном компанијом;
- израда и редовно годишње ажурирање дугорочних процјена развоја тржишта електричне енергије;
- израда одговарајућих процјена сигурности снабдијевања купаца електричне енергије на бази процјена развоја тржишта и преносне мреже, те поднесених захтјева за издавање одобрења за изградњу производних објеката;

- израда планова нужних мјера за осигурање потребне сигурности електроенергетског система.

Сигурност електроенергетског система у Републици Српској и Босни и Херцеговини, и поред чињенице да инсталирани производни капацитети далеко премашују потребе потрошње електричне енергије и по енергији и по снази и да је преносна мрежа скоро у потпуности реконструисана на предратни ниво, није конзистентно ријешена ни у погледу законског и регулаторног оквира, ни у погледу јасног дефинисања процедура и институционалне одговорности. Закони о концесијама, еколошки закони и прописи, енергетски закони и други прописи захтијевају пуну хармонизацију у циљу превазилажења могућих неспоразума у процесу изградње нових и реконструкције постојећих електроенергетских објеката.

2.6. Цијене електричне енергије у Републици Српској ¹

Садашње цијене електричне енергије у Републици Српској одређене су на основу Тарифног система и тарифних ставова који је донијела Влада Републике Српске у децембру 2004. године у складу са измјенама и допунама Закона о електричној енергији, а примјењиваће се од 01.01.2005. године док Регулаторна комисија за електричну енергију не одреди нове. Одређивањем ових цијена извршене су корекције до тада важећих цијена које је утврдила „Електропривреда“ РС уз сагласност Владе Републике Српске.

Постојећи тарифни систем карактерише сљедеће:

- цијене електричне енергије различите су за различите категорије потрошње и групе купаца, и зависе од сезоне и доба дана када се користи електрична енергија;
- основна подјела купаца електричне енергије је на категорије потрошње на основу напонског нивоа на којем се преузима електрична енергија, уз додатну подјелу на ниском напону на категорије домаћинства и остале купце (привредни субјекти тј. предузећа, трговине и остале);
- зимска сезона траје од 01.10. до 31.03. а љетна од 01.04. до 30.09.
- трајање веће тарифе (ВТ) је од 6 до 22 сата, односно у љетном рачунању времена од 7 до 23 сата; а трајање мање тарифе (МТ) је од 22 до 6 сати, односно у љетном рачунању времена од 23 до 7 сати. Мања тарифа обухвата још и дане викенда од петка у 22(23) до понедељка у 6(7) сати;
- обрачунски елементи који чине укупну цијену су: активна енергија, обрачунска снага и прекомјерно преузета реактивна енергија.

¹ Извор података „Електропривреда“ Републике Српске, Требиње

2.6.1. Домаћинства

- свим домаћинствима се обрачунава активна енергија по средњој тарифи осим домаћинства која имају уграђено баждарено двотарифно бројило и уклопни сат, под условом да су поднијели захтјев за такав обрачун;
- снага за домаћинства се рачуна на следећи начин: на сваких започетих 200 kWh потрошње електричне енергије обрачунава се по 1 kW обрачунске снаге, а за потрошњу преко 1000 kWh обрачунава се 6 kW обрачунске снаге.

(Све цијене су дате у фенинзима и без пореза)

Период	Активна енергија Већа тарифа	Активна енергија Мања тарифа	Активна енергија Средња тарифа	Снага по kW
Зимска сезона 01.10. - 31.03.	12,90	6,45	10,32	300
Љетна сезона 01.04. - 30.09.	8,60	4,30	6,88	200

2.6.2. Остали купци

Напонски ниво	Тарифна група	Опис	Сезона	Већа тарифа	Мања тарифа	Средња тарифа	Реактивна енергија	Обрачунска снага
110 kV	110	Уговорни купци-мјерење на 110 kV	зимска	5,40	2,70	-	1,80	800,00
			љетна					
35 kV	035	Уговорни купци-мјерење на 35 kV	зимска	5,80	2,90	-	1,90	840,00
			љетна					
10 kV	010	Уговорни купци - мјерење на 10 kV	зимска	6,20	3,10	-	2,00	880,00
			љетна					
0,4 kV	031	Вирманци у категорији домаћинстава	зимска	12,90	6,45	10,32	-	300,00
			љетна	8,60	4,30	6,88	-	200,00
0,4 kV	041	Остали купци на 0,4 kV са мјерењем снаге	зимска	10,00	5,00	-	3,25	1000,00
			љетна					
0,4 kV	042	Остали купци на 0,4 kV без мјерења снаге (једнотарифни)	зимска	-	-	19,20	-	2400,00
						12,80	-	1600,00
0,4 kV	043	Остали купци на 0,4 kV без мјерења снаге (двотарифни)	зимска	24,00	12,00	-	8,40	2400,00
			љетна	16,00	8,00	-	5,60	1600,00
0,4 kV	060	Јавна расвјета	зимска	-	-	12,00	-	-
			љетна					
0,4 kV	046	Остали купци на 0,4 kV пољопривредни произ. (једнотарифни)	зимска	-	-	12,67	-	1584,00
			љетна	-	-	8,45	-	1056,00
0,4 kV	047	Остали купци на 0,4 kV пољопривредни произ. (двотарифни)	зимска	15,84	7,92	-	5,54	1584,00
			љетна	10,56	5,28	-	3,70	1056,00